Programmacommissie

Datum	24 juli 2025	Eigenaar	[redacted]
Uw kenmerk		E-mailadres	
Ons kenmerk/ID		Telefoonnummer	
Onderwerp	Inbreng verkiezingsprogramma	Afdeling	
Bijlage(n)	Position paper		

Postadres
Postbus 2038
3500 GA Utrecht

www.prorail.nl

Geachte leden van de programmacommissie,

Nederland staat voor grote maatschappelijke opgaven, onder andere op het gebied van woningbouw, mobiliteit, verduurzaming en economische ontwikkeling. Een toekomstbestendig spoor is daarbij onmisbaar - als duurzame verbinding, economische motor en fundament voor leefbare steden en regio's.

Gemeenten zijn daarin cruciale partners. ProRail nodigt u uit om het spoor een stevige plek te geven in uw verkiezingsprogramma. In deze brief vindt u handelingsperspectieven en voorbeelden voor lokaal beleid waarin spoor en ruimtelijke ontwikkeling elkaar versterken.

Spoor als motor voor woningbouw en bereikbaarheid
Nieuwe woningen vragen om goede, toekomstbestendige bereikbaarheid. Zonder goede infrastructuur komt de leefbaarheid en aantrekkelijkheid van nieuwe wijken onder druk - zowel bij verdichting als uitbreiding. Het spoor verbindt woon- en werkgebieden duurzaam en snel.

De woningbouwopgave in Nederland is urgent. Investeringen in spoorinfrastructuur, stations en betaalbaar openbaar vervoer zijn onmisbaar om nieuwe woongebieden snel te ontsluiten en de bereikbaarheid voor álle inwoners te garanderen.

Wat kunnen gemeenten doen:

- Plan nieuwe woningbouw bij voorkeur in de nabijheid van bestaande of toekomstige stations.
- Ontwikkel woongebieden op locaties waar het spoor en stations nog ruimte bieden om extra reizigersstromen te verwerken.
- Werk samen met ProRail en vervoerders aan integrale gebiedsontwikkeling rondom stations, inclusief voorzieningen en groen.
- Houd bij bebouwing nabij het spoor voldoende afstand tot het spoor en stations en neem daarbij expliciet aspecten als trillingen, geluid en overwegveiligheid mee.
- Ga in een vroeg stadium met ProRail in gesprek bij plannen voor bebouwing langs het spoor, zodat eventuele raakvlakken tijdig kunnen worden geïdentificeerd.
- Versterk het OV-netwerk tussen treinen bus;.

Spoor als drijvende kracht achter economische ontwikkeling
Een sterk spoornetwerk is de ruggengraat van een vitale lokale economie. Stations verbinden mensen én kansen; goederentreinen versterken de logistiek in binnen- en buitenland. Door spoorvervoer te stimuleren, vergroten gemeenten hun aantrekkingskracht voor inwoners en bedrijven.

Wat kunnen gemeenten doen:

- Stimuleer de ontwikkeling van werklocaties en ondersteunende voorzieningen rondom stations.
- Zorg ervoor dat belangrijke functies in de gemeente goed bereikbaar zijn vanuit OV-knooppunten.
- Werk samen met omliggende gemeenten, regio's en OV partners aan een sterk regionaal OV-netwerk, wat de aantrekkelijkheid van de regio vergroot voor bedrijven en werknemers.
- Verbeter de verbindingen tussen woon- en werkgebieden om de arbeidsmobiliteit te vergroten.
- Houd rekening met toekomstige spoorontwikkelingen/-uitbreidingen en blijf hierover in gesprek met ProRail.
- Investeer in een goede ontsluiting van spooraansluitingen op bedrijventerreinen, zoals via toegangswegen en laad- en losfaciliteiten.

Door nú te investeren in én ruimte te geven aan spoorvervoer bouwen gemeenten aan een solide economische basis. Daarmee versterkt de veerkracht en aantrekkingskracht voor inwoners, bedrijven en bezoekers.

Verduurzaming begint lokaal
Het spoor is de schoonste vorm van grootschalig vervoer. Door inwoners en bezoekers te stimuleren vaker de trein te nemen, dragen gemeenten direct bij aan de vermindering van CO_2-uitstoot en aan schonere steden en dorpen.

Wat kunnen gemeenten doen:

- Richt lokaal beleid slim in op duurzame bereikbaarheid, zodat de keuze voor het OV vanzelfsprekender wordt voor meer reizigers.
- Maak de overstap naar andere vervoersvormen - zoals deelvervoer, lokaal OV of de fiets - aantrekkelijk voor het laatste deel van de reis.
- Zorg voor goede en veilige fiets- en wandelroutes van en naar stations.
- Investeer in ruime, veilige fietsenstallingen en aantrekkelijke stationsomgevingen.
- Werk samen met lokale bedrijven om werknemers te stimuleren met de trein te reizen.
- Informeer reizigers over de voordelen van het OV, zoals CO_2-reductie, via campagnes en educatieve programma's.
- Daarnaast onderstrepen recente geopolitieke ontwikkelingen het strategisch belang van het spoornet. Door te investeren in goederenroutes, rangeerlocaties en ontsluiting van strategische punten versterken we niet alleen de economie, maar ook de nationale veiligheid.

Tot slot
Als bijlage treft u de position paper van ProRail als inhoudelijke bijdrage richting de Tweede Kamerverkiezingen 2025. Daarin onderstrepen wij het belang van gerichte investeringen en politieke keuzes om het spoor toekomstbestendig te houden — als essentiële schakel voor onze samenleving, economie en nationale veiligheid. Met deze bijdrage hopen wij u te ondersteunen bij het maken van weloverwogen beleidskeuzes voor de komende bestuursperiode.

Wij adviseren u om het spoor een prominente plaats te geven binnen de komende bestuursperiode. Samen kunnen wij het verschil maken. Mocht u vragen hebben of behoefte hebben aan een nadere toelichting, neemt u dan gerust contact met ons op. Wij denken graag met u mee.

Ik wens u veel succes en inspiratie bij het opstellen van het lokale verkiezingsprogramma van uw partij voor de gemeenteraadsverkiezingen in 2026.

ProRail
Verbindt. Verbetert. Verduurzaamt.
ProRail verbindt op een efficiënte, betrouwbare en duurzame manier mensen, steden en bedrijven per spoor.
Nu en in de toekomst.

ProRail: Verbindt. Verbetert. Verduurzaamt.

Het Nederlandse spoor is van wereldniveau. Het is het meest intensief bereden spoorwegnetwerk in Europa. Het spoor is een essentiële schakel voor onze samenleving, onze economie en voor onze nationale veiligheid. Om dit topniveau vast te houden, zijn nu investeringen nodig.

Ons spoorsysteem staat onder druk. De spoorsector heeft te maken met schaarse middelen, complexe regelgeving en een toenemende vervoersvraag. Dat zorgt voor uitdagingen, waar scherpe keuzes voor nodig zijn. Het is aan de politiek om deze keuzes te maken.

ProRail is spoorwegbeheerder. Dit betekent dat wij verantwoordelijk zijn voor het onderhoud, de vernieuwing, de uitbreiding en de veiligheid van het Nederlandse spoorwegnet. We verdelen als onafhankelijke partij de ruimte op 7.000 kilometer spoor, regelen alle treinverkeer en bouwen en beheren stations. Dit doen we met aandacht voor onze samenleving én met oog voor toekomst. Wij maken aangenaam reizen en duurzaam vervoer mogelijk.

Het spoor is essentieel voor de bereikbaarheid van Nederland

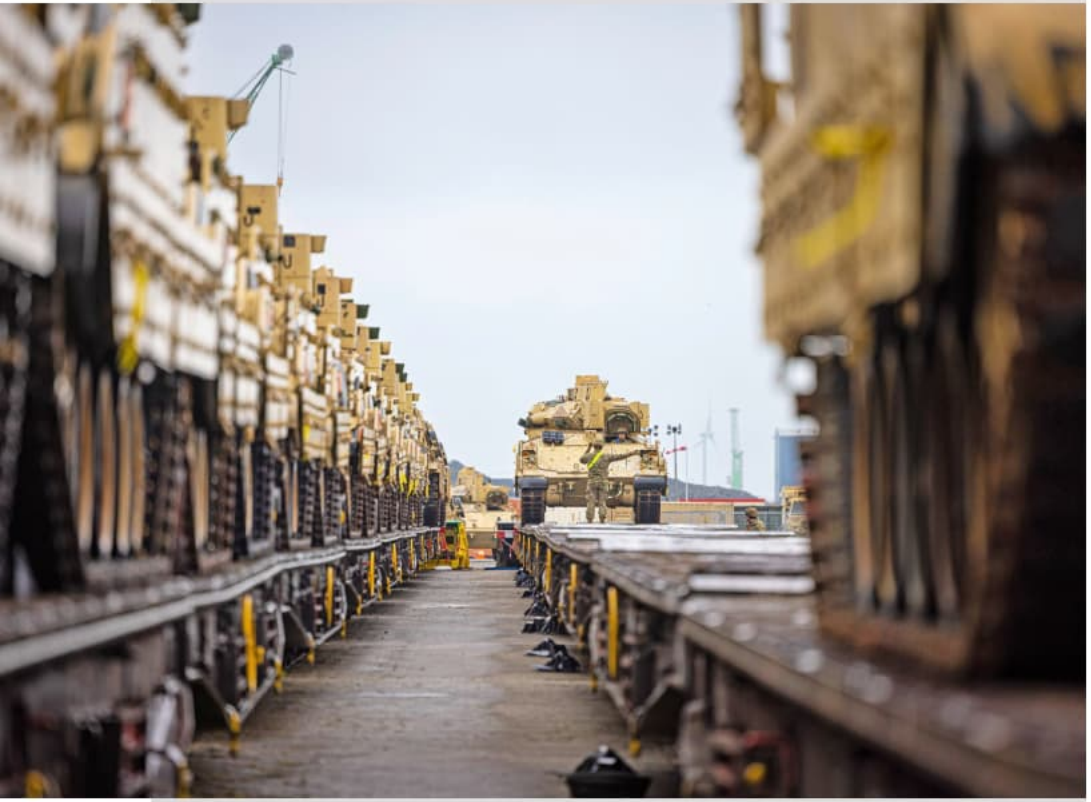
Nederland staat de komende jaren voor een forse woningbouw- en bereikbaarheidsopgave in alle delen van ons land. De komende jaren worden honderdduizenden nieuwe woningen in alle delen van ons land gerealiseerd. Het is belangrijk dat voorzieningen in dorpen en steden in de regio bereikbaar blijven. Investeringen in spoorinfrastructuur, stations en betaalbaar OV zijn essentieel om nieuwe woongebieden te ontsluiten en bereikbaarheid voor iedereen te waarborgen.

WAT VRAAGT DIT VAN DE POLITIEK?

- Ontwikkel woongebieden op locaties waar nog capaciteit op het spoor en op stations is.
- Versterk het samenspel tussen trein, metro, tram en bus. ProRail kan hierin een regierol spelen.
- Maak internationaal spoorvervoer voor reizigers en goederen prioriteit en leg dit als een expliciete pijler vast binnen het nationale en internationale mobiliteits- en klimaatbeleid. Het doortrekken van de Noord/Zuidlijn naar Schiphol is daarbij essentieel. Stel spoorbeheerders in staat om het spoor te harmoniseren en zo spoorcapaciteit efficiënt te benutten en meer internationale treinen mogelijk te maken.

Het spoor als motor van economische ontwikkeling en veiligheid van Nederland

Modern, efficiënt vervoer per spoor is het fundament voor een sterke duurzame economie in de 21e eeuw. Dat geldt zowel voor personen- als voor goederenvervoer. Om Nederland nu en in de toekomst op een duurzame en toekomstbestendige manier in beweging te houden, is het belangrijk dat goederen, waaronder militair transport, en reizigers snel, betrouwbaar en veilig over het spoor vervoerd worden. Op die manier vervult het spoor ook een belangrijke rol voor onze veiligheid.

WAT VRAAGT DIT VAN DE POLITIEK?

- Wij vragen aandacht voor het investeren in duurzaam spoorgoederenvervoer en het op orde brengen van het spoor in de Rotterdamse haven.
- De spoorgoederensector staat als gevolg van afnemende omzet, stijgende kosten en het wegvallen van belangrijke subsidies onder druk. Wij pleiten voor een level playing field tussen modaliteiten en een duidelijk toekomstbeeld en bijbehorende investeringsagenda.
- De geopolitieke situatie is veranderd. Daarom is het van belang dat het Nederlandse spoornet ook geschikt is voor militaire transporten. Dit vereist tempo, flexibiliteit en gerichte investeringen, zoals het geschikt maken van militaire en civiele goederenroutes voor 740-meter treinen, het ontwikkelen van rangeerlocaties en stations, het per spoor ontsluiten van strategische locaties en het versterken van de algehele weerbaarheid. Hoe eerder we investeren in veiligheid, hoe sneller we óók profiteren van economische meerwaarde en het spoor gereedmaken voor toekomstige opgaven.

De basis op orde houden

De kosten voor het onderhoud van het spoor nemen toe. Dit komt door de huidige vervangingsopgave, het steeds intensiever gebruik van het spoor en de toename van wet- en regelgeving. Het beschikbare budget groeit slechts beperkt mee. Daarom is met het ministerie het basiskwaliteitsniveau (BKN) van het spoor vastgesteld. Daarin zijn scherpe keuzes gemaakt. Verdere bezuinigingen zijn onmogelijk, zonder de basis te raken.

WAT VRAAGT DIT VAN DE POLITIEK?

- Verdere besparingen op BKN en het Mobiliteitsfonds raken onvermijdelijk de dagelijkse operatie van het Nederlandse spoor, met een toenemende kans op storingen en hinder voor reizigers, vervoerders, verladers en de omgeving. De maatschappelijke en economische behoeftes en ambities voor het spoor laten geen ruimte voor verdere bezuiniging. Daarom pleiten we niet alleen voor het compenseren van de inflatie, maar ook voor voldoende middelen passend bij de conditie en technische levensduur van het spoor en de maatschappelijke en economische behoeftes en verwachtingen.
- Veiligheid is wat goed spoor drijft. Om ongelukken en verstoringen te voorkomen, is investeren in overwegveiligheid en suïcide-preventie noodzakelijk.
- Door een groeiend tekort aan (technisch) personeel en materieel staat de realisatie van projecten onder druk. Dit kan leiden tot meer werkzaamheden overdag en buiten de vakantieperiodes. Wij pleiten daarin voor meer ruimte om te werken wanneer dat mogelijk en nodig is.
- Wij vragen aandacht voor de maakbaarheid, uitvoerbaarheid en betaalbaarheid van nieuwe en bestaande spoorambities. ProRail pleit voor meer praktijkgerichte, proportionele en uniforme wet- en regelgeving om uitvoerbaarheid te vergroten.
- ProRail wil het beheer, onderhoud en vernieuwing van het spoor zo duurzaam, circulair en natuurinclusief mogelijk uitvoeren. Dat vraagt om meer mogelijkheden om te innoveren en experimenteren.

Maak het spoor klaar voor de toekomst

Reizen per spoor is de duurzaamste manier van reizen. Het spoor zorgt ervoor dat reizigers en goederen betrouwbaar van A naar B kunnen. Toch is er onzekerheid over de toekomst, door nodige investeringen en nog niet bepaalde ambities. Spoor maakt het land toekomstbestendig, maar daarvoor moet het spoor ook toekomstbestendig zijn.

WAT VRAAGT DIT VAN DE POLITIEK?

- Investeer in de toekomst van het openbaar vervoer en bepaal een ambitie voor het spoor in 2040 met frequentere verbindingen en investeer in de eerste stap. Gebruik hierbij het Toekomstbeeld Openbaar Vervoer.
- Onzekerheid over marktordening op het spoor maakt de dienstregeling van de toekomst onzeker. Stevige regie is noodzakelijk, te beginnen met het afmaken van de verkenning Open Markt. ProRail speelt hierin graag een centrale rol.
- Netcongestie vraagt om duurzame keuzes. Door prioriteit te geven aan het openbaar bij vervoer bij het zoeken naar oplossingen voor de verdeling van beschikbare netcapaciteit, kan duurzame mobiliteit mee blijven groeien met de vraag.
- Digitalisering is essentieel voor een toekomstbestendig spoor. De vraag naar vervoer groeit, maar fysieke uitbreiding is beperkt. Bovendien hebben we te maken met een grote vervangingsopgave: dit biedt ook kansen voor vernieuwing. Wij pleiten voor tijdige beschikbaarheid van de eerder voor digitalisering gereserveerde middelen. De kosten van digitale oplossingen en innovaties zoals ERTMS gaan voor de baten uit en maken meer treinverkeer mogelijk binnen de capaciteit van de bestaande spoorinfrastructuur.

ProRail verbindt, verbetert en verduurzaamt.

Over ProRail
Het Nederlandse spoornetwerk behoort tot de beste spoornetwerken ter wereld. Het spoor houdt onze samenleving en economie op een duurzame manier in beweging. Als spoorbeheerder is ProRail verantwoordelijk voor het onderhoud, de vernieuwing, de uitbreiding en de veiligheid van het Nederlandse spoorwegnet. We verdelen als onafhankelijke partij de ruimte op 7.000 kilometer spoor, regelen al het treinverkeer (1,4 miljoen ritten per werkdag) en bouwen en beheren stations. Daarbij werken we nauw samen met onder andere (regionale) overheden en personen- en goederenvervoerders.

Contact

Public Affairs en Stakeholdermanagement

Irene van den Broek
Irene.vandenbroek@prorail.nl

Annemiek de Winter
Annemiek.dewinter@prorail.nl

Olivier van Paasschen
Olivier.vanpaasschen@prorail.nl

www.prorail.nl

ProRail

Verbindt. Verbetert. Verduurzaamt.

ProRail
Verbindt. Verbetert. Verduurzaamt.
ProRail verbindt op een efficiënte, betrouwbare en duurzame manier mensen, steden en bedrijven per spoor.
Nu en in de toekomst.

ProRail: Verbindt. Verbetert. Verduurzaamt.

Het Nederlandse spoor is van wereldniveau. Het is het meest intensief bereden spoorwegnetwerk in Europa. Het spoor is een essentiële schakel voor onze samenleving, onze economie en voor onze nationale veiligheid. Om dit topniveau vast te houden, zijn nu investeringen nodig.

Ons spoorsysteem staat onder druk. De spoorsector heeft te maken met schaarse middelen, complexe regelgeving en een toenemende vervoersvraag. Dat zorgt voor uitdagingen, waar scherpe keuzes voor nodig zijn. Het is aan de politiek om deze keuzes te maken.

ProRail is spoorwegbeheerder. Dit betekent dat wij verantwoordelijk zijn voor het onderhoud, de vernieuwing, de uitbreiding en de veiligheid van het Nederlandse spoorwegnet. We verdelen als onafhankelijke partij de ruimte op 7.000 kilometer spoor, regelen alle treinverkeer en bouwen en beheren stations. Dit doen we met aandacht voor onze samenleving én met oog voor toekomst. Wij maken aangenaam reizen en duurzaam vervoer mogelijk.

Het spoor is essentieel voor de bereikbaarheid van Nederland

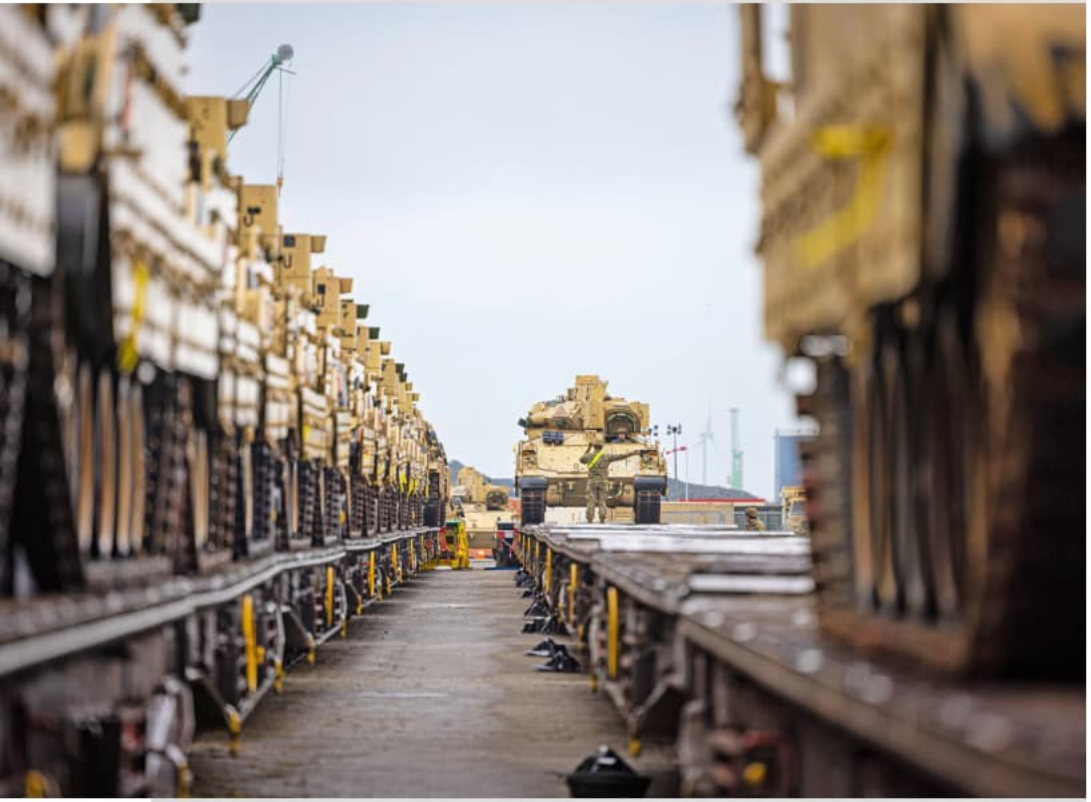
Nederland staat de komende jaren voor een forse woningbouw- en bereikbaarheidsopgave in alle delen van ons land. De komende jaren worden honderdduizenden nieuwe woningen in alle delen van ons land gerealiseerd. Het is belangrijk dat voorzieningen in dorpen en steden in de regio bereikbaar blijven. Investeringen in spoorinfrastructuur, stations en betaalbaar OV zijn essentieel om nieuwe woongebieden te ontsluiten en bereikbaarheid voor iedereen te waarborgen.

WAT VRAAGT DIT VAN DE POLITIEK?

- Ontwikkel woongebieden op locaties waar nog capaciteit op het spoor en op stations is.
- Versterk het samenspel tussen trein, metro, tram en bus. ProRail kan hierin een regierol spelen.
- Maak internationaal spoorvervoer voor reizigers en goederen prioriteit en leg dit als een expliciete pijler vast binnen het nationale en internationale mobiliteits- en klimaatbeleid. Het doortrekken van de Noord/Zuidlijn naar Schiphol is daarbij essentieel. Stel spoorbeheerders in staat om het spoor te harmoniseren en zo spoorcapaciteit efficiënt te benutten en meer internationale treinen mogelijk te maken.

Het spoor als motor van economische ontwikkeling en veiligheid van Nederland

Modern, efficiënt vervoer per spoor is het fundament voor een sterke duurzame economie in de 21e eeuw. Dat geldt zowel voor personen- als voor goederenvervoer. Om Nederland nu en in de toekomst op een duurzame en toekomstbestendige manier in beweging te houden, is het belangrijk dat goederen, waaronder militair transport, en reizigers snel, betrouwbaar en veilig over het spoor vervoerd worden. Op die manier vervult het spoor ook een belangrijke rol voor onze veiligheid.

WAT VRAAGT DIT VAN DE POLITIEK?

- Wij vragen aandacht voor het investeren in duurzaam spoorgoederenvervoer en het op orde brengen van het spoor in de Rotterdamse haven.
- De spoorgoederensector staat als gevolg van afnemende omzet, stijgende kosten en het wegvallen van belangrijke subsidies onder druk. Wij pleiten voor een level playing field tussen modaliteiten en een duidelijk toekomstbeeld en bijbehorende investeringsagenda.
- De geopolitieke situatie is veranderd. Daarom is het van belang dat het Nederlandse spoornet ook geschikt is voor militaire transporten. Dit vereist tempo, flexibiliteit en gerichte investeringen, zoals het geschikt maken van militaire en civiele goederenroutes voor 740-meter treinen, het ontwikkelen van rangeerlocaties en stations, het per spoor ontsluiten van strategische locaties en het versterken van de algehele weerbaarheid. Hoe eerder we investeren in veiligheid, hoe sneller we óók profiteren van economische meerwaarde en het spoor gereedmaken voor toekomstige opgaven.

De basis op orde houden

De kosten voor het onderhoud van het spoor nemen toe. Dit komt door de huidige vervangingsopgave, het steeds intensiever gebruik van het spoor en de toename van wet- en regelgeving. Het beschikbare budget groeit slechts beperkt mee. Daarom is met het ministerie het basiskwaliteitsniveau (BKN) van het spoor vastgesteld. Daarin zijn scherpe keuzes gemaakt. Verdere bezuinigingen zijn onmogelijk, zonder de basis te raken.

WAT VRAAGT DIT VAN DE POLITIEK?

- Verdere besparingen op BKN en het Mobiliteitsfonds raken onvermijdelijk de dagelijkse operatie van het Nederlandse spoor, met een toenemende kans op storingen en hinder voor reizigers, vervoerders, verladers en de omgeving. De maatschappelijke en economische behoeftes en ambities voor het spoor laten geen ruimte voor verdere bezuiniging. Daarom pleiten we niet alleen voor het compenseren van de inflatie, maar ook voor voldoende middelen passend bij de conditie en technische levensduur van het spoor en de maatschappelijke en economische behoeftes en verwachtingen.
- Veiligheid is wat goed spoor drijft. Om ongelukken en verstoringen te voorkomen, is investeren in overwegveiligheid en suïcide-preventie noodzakelijk.
- Door een groeiend tekort aan (technisch) personeel en materieel staat de realisatie van projecten onder druk. Dit kan leiden tot meer werkzaamheden overdag en buiten de vakantieperiodes. Wij pleiten daarin voor meer ruimte om te werken wanneer dat mogelijk en nodig is.
- Wij vragen aandacht voor de maakbaarheid, uitvoerbaarheid en betaalbaarheid van nieuwe en bestaande spoorambities. ProRail pleit voor meer praktijkgerichte, proportionele en uniforme wet- en regelgeving om uitvoerbaarheid te vergroten.
- ProRail wil het beheer, onderhoud en vernieuwing van het spoor zo duurzaam, circulair en natuurinclusief mogelijk uitvoeren. Dat vraagt om meer mogelijkheden om te innoveren en experimenteren.

Maak het spoor klaar voor de toekomst

Reizen per spoor is de duurzaamste manier van reizen. Het spoor zorgt ervoor dat reizigers en goederen betrouwbaar van A naar B kunnen. Toch is er onzekerheid over de toekomst, door nodige investeringen en nog niet bepaalde ambities. Spoor maakt het land toekomstbestendig, maar daarvoor moet het spoor ook toekomstbestendig zijn.

WAT VRAAGT DIT VAN DE POLITIEK?

- Investeer in de toekomst van het openbaar vervoer en bepaal een ambitie voor het spoor in 2040 met frequentere verbindingen en investeer in de eerste stap. Gebruik hierbij het Toekomstbeeld Openbaar Vervoer.
- Onzekerheid over marktordening op het spoor maakt de dienstregeling van de toekomst onzeker. Stevige regie is noodzakelijk, te beginnen met het afmaken van de verkenning Open Markt. ProRail speelt hierin graag een centrale rol.
- Netcongestie vraagt om duurzame keuzes. Door prioriteit te geven aan het openbaar bij vervoer bij het zoeken naar oplossingen voor de verdeling van beschikbare netcapaciteit, kan duurzame mobiliteit mee blijven groeien met de vraag.
- Digitalisering is essentieel voor een toekomstbestendig spoor. De vraag naar vervoer groeit, maar fysieke uitbreiding is beperkt. Bovendien hebben we te maken met een grote vervangingsopgave: dit biedt ook kansen voor vernieuwing. Wij pleiten voor tijdige beschikbaarheid van de eerder voor digitalisering gereserveerde middelen. De kosten van digitale oplossingen en innovaties zoals ERTMS gaan voor de baten uit en maken meer treinverkeer mogelijk binnen de capaciteit van de bestaande spoorinfrastructuur.

ProRail verbindt, verbetert en verduurzaamt.

Over ProRail
Het Nederlandse spoornetwerk behoort tot de beste spoornetwerken ter wereld. Het spoor houdt onze samenleving en economie op een duurzame manier in beweging. Als spoorbeheerder is ProRail verantwoordelijk voor het onderhoud, de vernieuwing, de uitbreiding en de veiligheid van het Nederlandse spoorwegnet. We verdelen als onafhankelijke partij de ruimte op 7.000 kilometer spoor, regelen al het treinverkeer (1,4 miljoen ritten per werkdag) en bouwen en beheren stations. Daarbij werken we nauw samen met onder andere (regionale) overheden en personen- en goederenvervoerders.

Contact

Public Affairs en Stakeholdermanagement

Irene van den Broek
Irene.vandenbroek@prorail.nl

Annemiek de Winter
Annemiek.dewinter@prorail.nl

Olivier van Paasschen
Olivier.vanpaasschen@prorail.nl

www.prorail.nl

ProRail

Verbindt. Verbetert. Verduurzaamt.

